

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 තත්වවාගණනය කළ මතය

සමාගම් අරමුදලේ 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය කාර්යසාධන ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්, සාරාංශගත වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලින් සමන්විත 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන 2007 අංක 7 දරන සමාගම් පනතේ 479(6) වගන්තිය, ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(3) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවලින් වන බලපෑම හැර, අරමුදලේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළින් 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස දැක්වෙන අයුරින් ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 තත්වවාගණනය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මාගේ මතය තත්වවාගණනය කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිතීන් යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ තත්වවාගණනය කළ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාලනය කරන

පාර්ශවයන්ගේ වගකීම්

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශයේ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, අරමුදල අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරීත්වය අරමුදල ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා අරමුදල අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

අරමුදලේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධව පරීක්ෂා කිරීමේ වගකීම, සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, අරමුදලේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.4 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සෑමවිටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මක භාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්ස්ථානගතයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, වේතනාන්විත මහභරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟ හැරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් අරමුදලේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාලත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව්කිරීම්වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව්කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතුය. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් වීමට හැකිය.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ත ඉදිරිපත් කිරීම අගයන ලදී.

හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ අරමුදලේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව;
- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ අරමුදලේ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, අරමුදල ක්‍රියා කර ඇති බව,
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව,
- සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව,

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම

1.5.1 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම පිළිබඳ අභ්‍යන්තර පාලනය

ගනුදෙනු කළමනාකාරිත්වයේ පොදු සහ නිශ්චිත අධිකාරිබලය සහිතව ක්‍රියාත්මක කිරීම, අදාළ වන වාර්තාකරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට අවශ්‍ය වන පරිදි ගනුදෙනු සටහන් කිරීම සහ වත්කම් සඳහා ගිණුම් කටයුතුභාවය පවත්වාගෙන යාම, කළමනාකාරිත්වයේ පොදු සහ නිශ්චිත අධිකාරි බලය සහිතව පමණක් වත්කම්වලට ප්‍රවේශ වීම, සටහන් කරන ලද වත්කම් සඳහා වූ ගිණුම්කටයුතුභාවය පවත්වා වත්කම් සමඟ සාධාරණ කාල වකවානුවලදී සැසඳීම සහ වෙනස්කම් ඇතොත් ඒවා සම්බන්ධයෙන් නිසි පියවර ගැනීම ආදිය සඳහා සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාගැනීමට ප්‍රමාණවත් “මනාලෙස සැලසුම් කරන ලද” අභ්‍යන්තර ගිණුම්කරණ පාලන පද්ධතියක් ආයතනය විසින් පවත්වාගෙන යාම අවශ්‍ය වේ.

1.5.2 ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූල නොවීම

අදාළ ප්‍රමිතියට යොමුව සහිතව අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ දැක්වීම	අදහස් නිර්දේශය
<p>ප්‍රමිත අංක 07 හි 49 ඡේදය අනුව වත්කම් ප්‍රත්‍යාගණනය කරන විට එම වත්කම් අයත්වන පන්තිය සම්පූර්ණයෙන්ම ප්‍රත්‍යාගණනය කළ යුතු වුවත් ,දේපළ පිරිසත හා උපකරණවල ඇතුළත් කාර්යාල උපකරණ අයිතම 39 කින් හා පරිගණක යන්ත්‍ර හා උපකරණ අයිතම 17 කින් අයිතම 03 ක් පමණක් ප්‍රත්‍යාගණනය කර තිබුණි.</p>	<p>සියලුම වත්කම් ප්‍රත්‍යාගණනය කිරීමට කමිටුවක් පත් කරනු ලබන බව.</p>	<p>වත්කම් ප්‍රත්‍යාගණනය කරන විට එම වත්කම් අයත්වන පන්තිය සම්පූර්ණයෙන්ම ප්‍රත්‍යාගණනය කළ යුතුය.</p>

1.5.3 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

පහත සඳහන් කරුණු නිරීක්ෂණය විය.

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) බිම්මහල ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ කොන්ත්‍රාත්තුවේ 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනට සහතික කළ වැඩ වටිනාකම රු. 35,795,549 ක් වූ අතර ඒ අනුව ඊට අදාළ සියයට 10 ක රඳවුම් මුදල (Retention) රු. 3,579,554 ක් විය යුතුය. එසේ වුවද, බිල්පත් සඳහා ගෙවීම් කිරීමේදී පෙර බිල්පත් මගින් ගිණුම්ගත කරන ලද රඳවුම් මුදල නොසලකා, සම්පූර්ණ කළ වැඩ වටිනාකමටම අදාළ රඳවුම් මුදල් වටිනාකම පොදු තැන්පත් ගිණුමට හා කෙරිගෙන යන වැඩ ගිණුමට ගිණුම්ගතකිරීම නිසා 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනට පොදු තැන්පත් ගිණුමේ ගෙවිය යුතු රඳවුම් මුදල් ලෙස රු.8,247,740 ක් සටහන් වී තිබුණි. මේ හේතුවෙන් ඒදිනට මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දක්වා තිබූ කෙරි ගෙන යන වැඩ ගිණුම් ශේෂය සහ පොදු තැන්පත් ගිණුමේ ශේෂය රු. 4,668,186 කින් වැඩියෙන් දක්වා තිබුණි.</p>	<p>කොන්ත්‍රාත්කරුට ගෙවීම් කිරීමේදී නිවැරදි ප්‍රමාණය ගෙවීම් කර ඇතත් ගිණුම් තැබීමේ අඩුපාඩුවක් නිසා කෙරිගෙන යන වැඩ ගිණුමේ හා ගෙවිය යුතු රඳවුම් මුදල් ශේෂයේ වෙනසක් ඇති විය. කෙසේ වෙතත් මෙය ජනලේඛ සටහන් මගින් නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කරන බව.</p>	<p>ගෙවීම් කරන අවස්ථාවේදීම අදාළ ජර්නල් වවුචර් අනුමත කර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.</p>
<p>(ආ) 2019 වර්ෂයේදී කොන්ත්‍රාත්කරුට ගෙවූ අත්තිකාරම් මුදල් කෙරිගෙන යන වැඩ ලෙස ගිණුම්ගත කර තිබූ අතර සමාලෝචිත වර්ෂයේ අවසන් දිනට තවදුරටත් අයවිය යුතු අත්තිකාරම් රු.3647,736 ක් තිබූ බැවින් එම වටිනාකම කෙරිගෙන යන වැඩ ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දැක්වීම හේතුවෙන් එම ප්‍රමාණයෙන් කෙරිගෙන යන වැඩ වටිනාකම වැඩියෙන් හා අත්තිකාරම් වටිනාකම අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.</p>	<p>ඉදිරි වර්ෂයේදී නිවැරදිව සටහන් කිරීමට කටයුතු කරන බව .</p>	<p>ගෙවීම් සහතික කරන අවස්ථාවේදීම සටහන් විය යුතු ගිණුම වවුචරයේ සටහන් කළ යුතුය.</p>

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රු. 524,664,760 ක අතිරික්තයක් වූ අතර ඊට අනුරූප ඉකුත් වර්ෂයේ අතිරික්තය රු. 700,789,929 ක් විය. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි රු. 176,125,169 ක පිරිහීමක් නිරීක්ෂණය විය. මෙම පිරිහීමට භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා බැඳුම්කර පොළීය රු. 173,098,483 කින් අඩුවීම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබුණි.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 කළමනාකරණ අකාර්යක්ෂමතා

පහත සඳහන් කරුණු නිරීක්ෂණ

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) 2007 වර්ෂයේදී ඊ සර්විසස් ලංකා සමාගම පිහිටුවීමට අදාළව සියයට 35 ක රජයේ දායකත්වය වෙනුවෙන් එම සමාගමේ සාමාන්‍ය කොටස් හා වරණය කොටස් මිලදී ගැනීම වෙනුවෙන් වෙළඳ, අලෙවි සංවර්ධන සමූපකාර හා පාරිභෝගික සේවා අමාත්‍යාංශ ලේකම්ගේ ගිණුමට මාරුකළ රු.90,275,000 ක මුදලක්, ආයෝජන යටතේ දක්වා තිබුණි. එසේ වුවද ආයෝජන දිනයේ සිට සමාලෝචිත වර්ෂය දක්වා කිසිදු ප්‍රතිලාභයක් ලැබී නොතිබූ අතර, 2016 දෙසැම්බර් 31 දිනට වූ සමාගම් පනතේ 131(1) වගන්තිය අනුව ඉදිරිපත් කරනු ලැබූ 15 වන ආකෘතියට අනුව අමාත්‍යාංශ ලේකම් නමින් කොටස් හිමිකමක් පෙන්වා නොතිබුණි.</p>	<p>2007 වර්ෂයේ පැවති රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා එම වර්ෂයේ මාර්තු 01 දිනැතිව ලබාදුන් අමාත්‍ය මණ්ඩල අනුමැතිය අනුව අදාළ අමාත්‍යාංශ ලේකම්ගේ ඉල්ලීම පරිදි ඊ සර්විසස් ලංකා සමාගමේ කොටස් මිලදී ගැනීමට රු. 90,275,000.00 ක මුදල් ප්‍රමාණයක් ආයෝජනය කළ බව දන්වා ඇත. මෙය ආයෝජනයක් ලෙස 2007 වර්ෂයේ ගිණුමේ සටහන් කර ඇති අතර එදින සිට මේ දක්වා කිසිදු ප්‍රතිලාභයක් ලැබී නොමැති බව හා එම ආයතනය ලාභ නොලබන ආයතනයක් වීම නිසා ඇවර කිරීමට අදාළ අමාත්‍යාංශය මඟින් කටයුතු සිදු කරනු ලබයි. එහෙත් ඇවර කිරීමේ ප්‍රගතිය දන්වා නොමැති අතර කොටස් ආයෝජනය කිරීම පිළිබඳ විමර්ශනයක් සිදු කරන ලෙස අල්ලස් හෝ දූෂණ චෝදනා විමර්ශන කොමිෂන් සභාව වෙත 2019.08.16 දින ඉල්ලීමක් ඉදිරිපත් කර ඇති බවත් දන්වා ඇත.</p>	<p>2016 දෙසැම්බර් 31 දිනට ඉදිරිපත් කර තිබූ 15 වන ආකෘතිය කොටස් හිමිකම නොපෙන්වීමට හේතු පරීක්ෂා කළ යුතුයි.</p>
<p>(ආ) මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේ සටහන් අංක 16 යටතේ හෙළිදරව්කර ඇති සමාගම් ඇවර ගිණුමේ සමාගම් ඇවර කිරීමේදී , ඇවරකරුගේ බැරට ඇති ,සමාගමක හිමිකම්</p>	<p>සමාගම් ඇවර කිරීමේ ගිණුම වෙනුවෙන් සමාගම් පනතේ 396 (1) වගන්තිය ප්‍රකාරව වෙනමම බැංකු ගිණුමක් පවත්වා ගෙන යායුතු බව දක්වා ඇතත් වෙනමම නිශ්චිතව</p>	<p>සැසඳීම් සිදු කර විචලයන් සඳහා හේතූන් සොයා අදාළ නිවැරදි කිරීම් සිදු කළ යුතුය.</p>

පානු නොලැබූ වත්කම් වශයෙන් පවත්නා මුදල් එම සමාගම ගණන් බේරා වසා දැමීම සම්පූර්ණ කිරීමෙන් පසු , ඒ සමාගමේ ඇවරකිරීමේ ගිණුමට බැර කිරීම සඳහා සමාගම රෙජිස්ට්‍රාර්වරයාට ගෙවනු ලැබිය යුතු බව 2007 අංක 7 දරන සමාගම් පනතේ 397(1) වගන්තියේ දැක්වේ. ඒ අනුව 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනට එසේ ලද මුදල්වල එකතුව රු.27,396,124 ක් වූ අතර එම මුදල්වලින් කොටසක් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා බැඳුම්කරවල ආයෝජනය කර තිබුණි. එම ආයෝජන සඳහා ලද පොලී ගිණුම්ගත කිරීමේදී වූ දෝෂ හේතුවෙන් සමාලෝචිත වර්ෂයේ දෙසැම්බර් 31 දිනට පැවති හර හා බැර ශේෂවල එකතුව රු. 1,905,288 කින් වෙනස් වී තිබුණි.

ගිණුම් පවත්වා ගෙන යායුතු බව දක්වා නොමැති බැවින් සමාලෝචිත වර්ෂය තුලදී ලැබීම් හා ගෙවීම් ගිණුම පමණක් පිළියෙල කරනු ලබන බව දන්වමි.

3.2 මෙහෙයුම් අකාර්යක්ෂමතා

පහත සඳහන් කරුණු නිරීක්ෂණය විය.

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) 2007 අංක 07 දරන සමාගම් පනතේ 131(1) හා (2) වගන්ති ප්‍රකාරව ලියාපදිංචි සමාගම් සිය වාර්ෂික වාර්තා ගොනුකළ යුතුය. නමුත් කාර්යසාධන වාර්තාවට අනුව සමාලෝචිත වර්ෂයේ වාර්ෂික වාර්තා ගොනු කළ යුතු සමාගම් සංඛ්‍යාව 111,377 ක් වූ අතර , ඉන් සමාගම් 17,173 ක් පමණක් එම වාර්තා ගොනු කර තිබුණි. ඒ අනුව සමාගම් 94,204 ක් හෙවත් සියයට 85 ක් වාර්ෂික වාර්තා ගොනු කිරීම පැහැර හැර තිබුණි.	වාර්ෂික වාර්තා ගොනු කිරීමට සහනයක් හා සමා කාලයක් ලබාදීමට අමාත්‍ය මණ්ඩල සංදේශයක් පිළියෙල කර අනුමැතිය සඳහා ඉදිරිපත් කර ඇති බවත් එමඟින් සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකින් වාර්ෂික වාර්තා ගොනු කිරීම වැඩිවේ යැයි අපේක්ෂා කරනු ලබන බව.	වාර්ෂික වාර්තා කිරීම් ප්‍රමාණය ඉහල නංවා ගත යුතුය.

(ආ) 2007 අංක 07 දරන සමාගම් පනතේ 170 වගන්තිය ප්‍රකාරව පෞද්ගලික සමාගමක් නොවන සෑම සමාගමක්ම සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමාගම් රෙජිස්ට්‍රාර්වරයා වෙත ලියාපදිංචි කළ යුතුය. ඒ අනුව සමාලෝචිත වර්ෂයට අදාළව එලෙස කටයුතු කළයුතු සමාගම් සංඛ්‍යාව 7,175 ක් විය. එයින් සමාගම් 1,001 ක් පමණක් පනතේ වගන්ති ප්‍රකාරව කටයුතු කර තිබුණද සමාගම් 6,174 ක් හෙවත් සියයට 86 ක් එකී නියමයන් අනුව කටයුතු කර නොතිබුණි.	2020 වර්ෂයේ සිට පැවැත්වෙන පනතේ විධිවිධාන කොවිඩ් වසංගතය නිසා අනුව කටයුතු බොහෝ සමාගම්වල ව්‍යාපාර නොකරන සමාගම් කටයුතු අඩාල වී ඇත. එම නත්වය මූල්‍ය වාර්තා සම්බන්ධයෙන් පසු නිසියාකාරව ගොනු කිරීමට විධිමත් නොකිරීමට හේතුවී ඇති බව. ක්‍රමවේද සකසා ඒ අනුව කටයුතු කළ යුතුය.
(ඇ) 2007 වර්ෂයේ සිට 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනට වාර්ෂික වාර්තා ගොනු නොකරන ලද සමාගම් සංඛ්‍යාව 432,008 ක් වුවද එය 447,231 ක් ලෙස සලකා තිබුණි. ඒ අනුව එම වාර්තා ගොනු නොකළ සමාගම් සංඛ්‍යාව 15,223 කින් වැඩියෙන් ගණනය වීම නිසා අරමුදලේ හිඟ හිටි ආදායම් ඇස්තමේන්තුව රු. 60,892,000 කින් වැඩි වී තිබුණි.	හිඟ ආදායම් වාර්තාව සකස් කර ඇති බැවින් හිඟ ආදායම අධිගණනය වීමක් සිදු වී ඇති බවත් එය නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කරනු ලබන බවත් දන්වා ඇත. ගණනය කිරීමට යොදා ගන්නා දත්ත වල නිරවද්‍යතාවය පිළිබඳ සැලකිලිමත් විය යුතුය.
(ඈ) හිඟ හිටි ආදායම ගණනය කිරීමේදී සමාගම් පනතේ 131 වගන්තිය ප්‍රකාරව වාර්ෂික වාර්තා ගොනු නොකිරීම පමණක් සැලකිල්ලට ගෙන තිබූ අතර පනතේ 170 වගන්තිය ප්‍රකාරව මූල්‍ය ප්‍රකාශ ලියාපදිංචි නොකිරීමෙන් ජනිත වූ හිඟ ආදායම අදාළ කරගෙන නොතිබුණි.	ඉදිරියේදී මූල්‍ය වාර්තා ගොනු නොකිරීමෙන් අහිමිවන ආදායමද සැලකිල්ලට ගන්නා බව දන්වා ඇත. හිඟහිටි ආදායම් නිවැරදිව ගණනය කළ යුතුය.

3.3 ප්‍රසම්පාදන කළමනාකරණය

පහත සඳහන් කරුණු නිරීක්ෂණය විය.

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ දැක්වීම	අදහස්	නිර්දේශය
<p>(අ) සමාගම් ලියාපදිංචි කිරීමේ කාර්යය පරිගණකගත කිරීම සඳහා 2014 වර්ෂයේදී පෞද්ගලික සමාගමක් වෙත රු. 88,812,228 ක ඇස්තමේන්තුවකට කොන්ත්‍රාත්තුව පිරිනමා තිබුණි. ඒ අනුව ඇස්තමේන්තුගත මුදලින් පළමු සහ දෙවන සියයට 10 ක කොටස් වශයෙන් රු.13,268,450 ක් අවස්ථා දෙකකදී ගෙවා තිබුණද එම කාර්යය නියමිත</p>	<p>2019 ඔක්තෝම්බර් 30 දින පැවති විගණන හා කළමනාකරණ කමිටුවේ උපදෙස් අනුව බේරුම්කරණයට යොමු කලද ඒ සඳහා වැයවන පිරිවැය ඉතා ඉහල අගයක් ගන්නා බැවින් ඒ සඳහා යොමු නොවිය. කෙසේ වෙතත් මෙය පොත් වලින් කපා හැරීමට අවශ්‍ය අනුමැතිය</p>	<p>30 දින හා උපදෙස් සම්බන්ධයෙන් විධිමත් ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.</p>	<p>එම මුදල අයකරගැනීම සම්බන්ධයෙන් විධිමත් ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.</p>

කාලය තුළ අවසන් කිරීමට අපොහොසත් වීම හේතුවෙන් කොන්ත්‍රාත් ගිවිසුම අවලංගු කර තිබුණි. එම ව්‍යාපෘතියෙන් දී තිබූ ලේඛණ (Deliverables) වර්තමානයේ ක්‍රියාත්මකවන ව්‍යාපෘතියට යෙදවුමක් ලෙස භාවිත වී නොතිබූ අතර එම මුදල අයකරගැනීම සම්බන්ධයෙන්ද විධිමත් ක්‍රියාමාර්ග ගෙන නොතිබුණි. එසේ වුවද 2020 දෙසැම්බර් 31 දින වන විට, මෙම වියදම කෙරී ගෙන යන වැඩ ලෙස ගිණුම්ගත කර තිබුණි.

ලබාගැනීම සඳහා එවකට තිබූ රේඛීය අමාත්‍යායෙන් ඉල්ලීමක් කර ඇති බව.

(ආ) සමාගම් ලියාපදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාවලිය පරිගණකගත කිරීම සඳහා වූ මෘදුකාංග සම්පාදනය කිරීමේ නව කොන්ත්‍රාත්තුව 2017 වර්ෂයේ මැයි 30 දින පෞද්ගලික විගණන සමාගමක් වෙත රු. මිලියන 57 ක වටිනාකමකට ප්‍රදානය කර තිබුණි. මේ සම්බන්ධයෙන් පහත කරුණු නිරීක්ෂණය විය.

(i) මාස 09 ක කාල පරිච්ඡේදයකින් ව්‍යාපෘතිය නිම කිරීමට සැලසුම් කර ඇතත්, වර්ෂ 4 ක කාලයකින් පසුවද මාර්ගගත ක්‍රමය යටතේ සේවාවන් සැපයීමේ කටයුතුවලින් සියයට 90 ක් පමණක් නිම කර තිබුණි.

කොවිඩ් 19 වසංගතය හේතුවෙන් පැනවූ ඇදිරි නීතිය හා සංවරණ සීමා නිසා ව්‍යාපෘතියේ වැඩ ප්‍රමාද වූ බවත් වර්තමානය වන විට මෙම ව්‍යාපෘතියේ පළමු අදියර අවසන් වී ඇති බවත් දන්වා ඇත.

අපේක්ෂිත තත්වයෙන් පද්ධතියේ කටයුතු සිදුවන බව තහවුරු කර ගත යුතුය.

(ii) සමාගම් ලියාපදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාවලිය පරිගණකගත කිරීම සඳහා වූ මෘදුකාංග සම්පාදනයේදී, පොදු කොන්ත්‍රාත් ලියාපදිංචිය සඳහා රු.1,791,000 ක් සහ අනෙකුත් කාර්යයන් සඳහා මෘදුකාංග සංවර්ධනයට හා තවදුරටත් අවශ්‍ය වන Change Request සඳහා රු.17,112,000 ක්ද වශයෙන් අතිරේක පිරිවැය ඇස්තමේන්තු දෙකක් කොන්ත්‍රාත්ලාභී ආයතනය විසින් ඉදිරිපත් කර තිබුණි. පළමු ප්‍රසම්පාදන සැලසුම් අවස්ථාවේදී දෙපාර්තමේන්තුවේ කාර්යබද්ධ අවශ්‍යතා නිවැරදිව හඳුනා නොගැනීම මීට හේතුවී තිබුණි.

KPMG ආයතනය පොදු කොන්ත්‍රාත් හැර අනෙකුත් කාර්යයන් සඳහා ඉදිරිපත් කළ රු. 20,496,000.00ක පිරිවැය ඇස්තමේන්තුව රු. 17,112,000.00ක් දක්වා අඩු කර ඇති බවත් ඒ සඳහා ICTA ආයතනයේ අනුමැතිය ලැබී ඇති බවත් දන්වා ඇත. එමෙන්ම වර්තමානය වන විට මෙම වෙනස්කම් ඉටු කලද ඒ සඳහා ගෙවීම සිදු කර නොමැති බවත් දන්වා ඇත.

දෙපාර්තමේන්තුවේ කාර්යබද්ධ අවශ්‍යතා නිවැරදිව හඳුනා ගෙන ප්‍රසම්පාදන සැලසුම් කළ යුතුය.